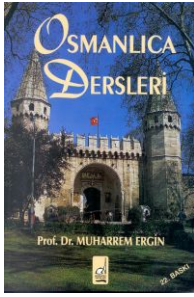

OSMANLICA öğrenmek isteyenlere kaynaklar

Eda Yeşilpınar

Hemen her bölümün kuşkusuz zorlayıcı bir dersi vardır. Öğrencilerin genellikle bu derse karşı tepkileri olumlu olmaz. Bu olumsuz tepkilerin nedeni; dersle ilgili duymuş oldukları rivayetlerden kaynaklanan önyargılardır. Hatta bu önyargılar çoğu zaman okulu bitmez hale getirir. İşte Osmanlıca da ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin kabusu olan bir derstir. Peki Osmanlıca'yı öğrenmek sanıldığı kadar zor mudur? Gerçekten bir kabus mudur? 4 yıllık lisans programı Osmanlıca yüzünden zehir edilir mi? Osmanlıca'yı öğrenebilenler öğrenemeyenlerden daha mı zekidir? Bu ve bu gibi sorular 4 yıllık lisans programı boyunca öğrencilerin sıkça tekrar ettiği sorulardır.

Biz bu çalışmamızda bu sorulara elimizden geldiğince cevap bulmaya çalışarak öğrencilere yardım etmeyi amaçladık. Bunu yaparken de piyasadaki Osmanlıca kitaplarından en donanımlı 5 tanesini seçip tanıtmaya çalıştık. Öğrenciler bu çalışmayı incelediklerinde kitapların içeriğini öğrenmekle kalmayıp hangi kitaptan ne derece ve nasıl Osmanlıca öğrenilir sorusunun cevabını da bulabilirler.

Kitabın adı: Osmanlıca dersleri
Kitabın yazarı: Muharrem ERGİN
Yayınevi: Boğaziçi yayınevi
Baskısı: 16. baskı
Baskı tarihi: Temmuz 1995

İncelemekte olduğumuz bu kitabın içeriği hakkında şunları söyleyebiliriz: Birinci bölümde eski yazı ; ikinci bölümde Arapça unsurlar ; üçüncü bölümde Farsça unsurlar ; dördüncü bölümde yazı çeşitleri ; beşinci bölümde aruz ve altıncı bölümde Osmanlıca metinlere yer verilmiştir.

On altıncı baskısını incelediğimiz bu kitabın önsözünde şöyle deniliyor:

“Kitap İstanbul üniversitesi Edebiyat fakültesinde okutulan dersleri içine almaktadır. Kitabın ilk baskısı 1958 yılında yapılmıştır. 1962 yılınca yapılan ikinci baskısında pek çok değişiklik yapılmıştır. Örneğin ; eski yazı bölümü yeniden gözden geçirilmiş , düzenlenmiş ve imla konusunda gerekli ilaveler yapılmıştır. Arapça unsurlar bölümü çok genişletilmiş ,

konulara tamamlanıp ilaveler yapılmıştır. Farsça unsurlara bölümü tamamiyle değişmiş, bu konudaki boşluk doldurulmuştur. Yazı çeşidi bölümü değiştirilmiştir. Aruz bölümü aynen muhafaza edilmiş ve metinler bölümüne geniş ölçüde tarih metinleri de eklenmiş böylece tarih öğrencileri de kitaptan yararlanabilmektedir.Önsözde bahsedilen bu bilgiler ek olarak:kitabın metinler bölümünde;21.asır Türkiye Türkçesi,20.asır Türkiye Türkçe 'sine geçiş,20.asır Osmanlıca.19.asır Osmanlıca.18.asır Osmanlıca,17.asır Osmanlıca,16. asır Osmanlıca, 15. asır Osmanlıca, 15. asır eski Anadolu Türkçe'si,14. asır eski Anadolu Türkçe'si,13. asır eski Anadolu Türkçe'si,12.asır batı Türkçe'sine geçiş ve 13. asır batı Türkçe'sine geçiş dönemi metin örnekleri bulunmaktadır.,

Metinler bölümünün başında yazar "alıştırmalar" a yer vermiştir. Bu bölümde Osmanlı alfabesi tanıtılmış,çeşitli kelimelerin yazılışları verilmiş ve "Işık sultan" adlı şiirin Arap ve Latin harfli yazımı verilmiştir.

Kitabın adı:Osmanlıca dersleri 1

Yazarı: Yılmaz KURT

Baskısı:9. baskı

Yayınevi: Akçağ yayınevi

Baskı tarihi yeri:2005 ANKARA

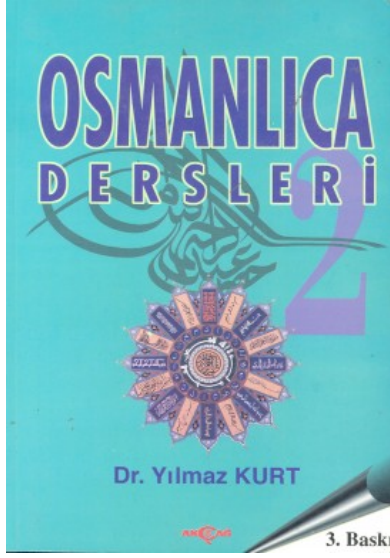
Dr. Yılmaz KURT Ankara üniversitesi DTCF öğretim üyesidir. Kitabın başında kitabın Ankara üniversitesi

Tarih,edebiyat,kütüphanecilik,arşivcilik,sanat tarihi 1.sınıf öğrencilerine ders kitabı olarak

hazırlandığı belirtilmiştir.

Kitap ikinci ciltten oluşmuştur. Birinci ciltte kitap üçüncü baskının önsözü ile başlamıştır. Bu önsözde üçüncü baskıda yapılan değişikliklerden bahsedilmiştir. Daha sonra bu baskıya ait bir önsözde hazırlanmıştır. Bunlara ek olarak kitapta yazara ait bir de özgeçmiş bulunmaktadır. Kitap beş bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm altı dersten oluşmuştur. Birinci derste; giriş (Osmanlı alfabesi, transkripsiyon harfleri) ikinci derste; yardımcı harf olarak elif, vav, ye üçüncü derste Türkçe kelimelerin imlası, dördüncü derste; hareke ile ilgili işaretler, beşinci derste Arapça kelimeler hakkında genel bilgi, altıncı derste; Arapça isim tamlamalarına yer verilmiştir. Yedinci ve on birinci dersler arası ikinci bölümde yer almaktadır. Yedinci derste Farsça tamlamalar, sekizinci derste ifti'al babı, ism-i meful ve fa'ili, dokuzuncu derste tef'il babı onuncu derste mufa'ale babı on birinci derste infi'al babı işlenmiştir. On ikinci ders ve on beşinci ders üçüncü bölümde yer alır ve on ikinci derste ifti'al babı, on üçüncü derste if'ilal babı on dördüncü derste istif'al babı ve on beşinci derste ism-i alet babı incelenmiştir.

Son olarak dördüncü bölümde on altıncı ve yirmi ikinci dersler bulunur. On altıncı derste ism-i mensub, on yedinci derste mubalaga-i fail, on sekizinci derste Arapça kelime ailesi, on dokuzuncu derste Arapça kelimelerin vezni bulmak, yirminci derste Arapça ve Farsça'da olumsuzluk bildirme, yirmi birinci derste Farsça'da son eklerle kelime türetme, yirmi ikinci derste ise yazılışları ve okunuşları aynı anlamları farklı olan kelimeler incelenmiştir. Beşinci bölüm el yazısı ve matbu metinlerden oluşmaktadır. Kitap bibliyografya ile sona erer.

Kitabın ikinci cildi birinci kitapta belirtilen bölümlerin ikinci sınıfı için hazırlanmıştır. Elimizde ikinci kitabın üçüncü baskısı bulunmaktadır. Ankara Akçağ yayınlarından çıkmıştır. Bu kitap ikinci baskının önsözü ile başlamıştır. Bu baskıya özgü bir önsözde eklenmiştir. Birinci kitapta olduğu gibi yazarın özgeçmişine de yer verilmiştir. Kitap dört bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölümde; transkripsiyon

Transliterasyon

Hicri ve rumi tarihleri miladi tarihe çevirme

Ebced hesabıyla tarih düşürme

İkinci bölümde; Osmanlı tarihinin kaynakları

Osmanlı tarihi araştırılmasında başvuru

kitapları

Osmanlı tarihçileri ve eserleri

Üçüncü bölümde; Osmanlı arşivleri

Osmanlı yazı türleri ve ilgili deyimler

Resim yazı türleri ve ilgili deyimler vb konular

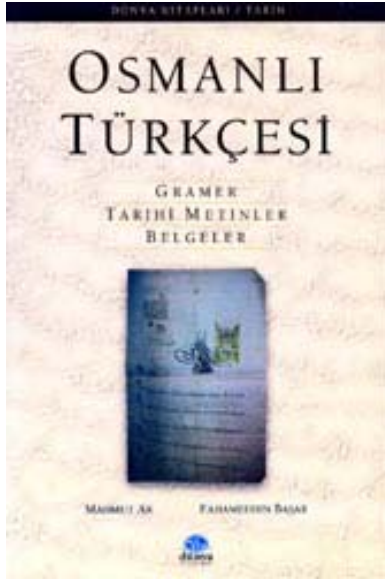
işlenmiştir.

Kitabın dördüncü bölümü; 1) basılmış eserler: a-tarih

b-edebiyat

2) arşiv belgeleri (el yazısı)

metinlerinden oluşmaktadır.

Kitabın adı : Osmanlı Türkçe' si
Yazarı: Mahmut Ak , Fahrettin Başar
Yayınevi : Dünya kitapları - tarih
Baskı tarihi : Ekim 2004

Kitap yazarların öz geçmişleri ile başlamıştır. Altı bölümden oluşan kitabın birinci bölümünde ; Osmanlı Türkçe'si temel bilgileri , ikinci bölümde; Türk dili ile ilgili tamamlayıcı bilgiler , üçüncü bölümde; Osmanlı Türkçe'sinde Arapça unsurlar, beşinci bölümde ; Osmanlı Türkçe'si yazı

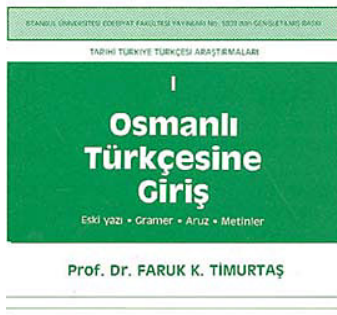
çeşitleri ve altıncı bölümde Osmanlıca tarihi metinlere yer verilmiştir. Kitap bibliyografya ile son bulmuştur. Kitabın tersinden başlayarak Arapça harfli metinler de ilave edilmiştir.

Tarihi metinlerden; Milli mücadele, Büyük taaruz, Gençliğe hitabe ve bunun gibi eserlerin örnekleri verilmiştir.

Tüm bu metinlerin yanında kırk iki tane belge sunulmuştur.

Kitabın içindekiler bölümünün son kısmında "metin içersinde geçen tablolar" başlıklı bir bölüme de yer verilmiştir.

Kitap metinler bölümü ile birlikte 654 olup hacimli bir kitaptır.

Tarihi Türkiye Türkçe'si Araştırmaları
Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş
Üç kitaplık bir seriden oluşmaktadır;

23. Baskı
IDEEFIX®

KİTAP YAYIN BAĞIĞI

Kitabın adı: Osmanlı Türkçe'sine giriş

Yayınevi: Alfa yayınevi

Baskıları:Yirmi üç tane baskısı vardır.Bunlardan üç tanesinin

tarihleri:20.basım Ekim 2003

22.basım Ekim 2005

23.basım Ekim 2006

Kitabın içeriğine baktığımız zaman dört bölümden oluştuğunu görüyoruz ;Birinci bölüm:Yazı ve imla

İkinci bölüm : Arapça kelime ve şekiller

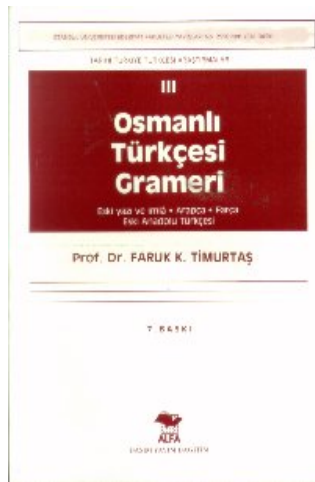
Üçüncü bölüm : Farsça kelime ve şekiller

Dördüncü bölüm : Aruz

Osmanlıca ile ilgili bu dört bölümde temel bilgiler verildikten sonra ise eski harflerle merin örnekleri kitapta yer almaktadır.

Kitapta genel olarak Türkiye Türkçe'sinin tarihi devresini oluşturan Osmanlı Türkçe'sinin gramer esaslarını ve eski edebi dildeki Arapça ve Farsça unsurlarının kuralları,Osmanlı Türkçe'sinin son devrine ve yeni Türkçe'ye geçiş ile yeni Türkçe'nin ortaya çıkış zamanlarına ait metinler ile yazı çeşitleri ve yazı örnekleri yer almaktadır. Kısaca bu kitap tarihi Türkiye Türkçe'sinin öğrenimi için her türlü ilk bilgi ve gerekli örneğe sahiptir.

Kitapta karşılaştığımız metin örnekleri ise yirminci asır yeni Osmanlıca metinleri örneğidir. Burada yeni Türkçe'ye geçiş ve milli edebiyat-yeni dil oluşumlarından sonra meydana gelen yeni Türkiye Türkçe 'si devri metinlerinden seçmeler sunulmuştur.

Kitabın adı: Osmanlı Türkçe'si metinler 2

Yayın evi:Alfa yayınevi

Baskısı:dokuz tane baskısı vardır.

Bunlardan üçüncü baskısı Kasım 2003

başlamaktadır.Bu yazı da yazar kitaptaki örneklere dayanan bir Osmanlı Türkçe'si sözlüğü hazırlandığını söylemiştir.

Ayrıca bu kitabın Osmanlıca sahasında ilerlemek isteyenler için uygun olduğunu belirtmiştir.Daha sonra , Ekim 1964 yılında yazılmış ön söz verilmektedir.Kitap dört bölümden oluşmaktadır.

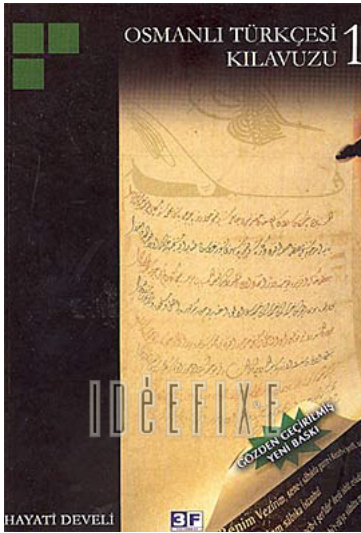
Birinci bölümde ; Yazı ve imla

İkinci bölümde ; Arapça kelime ve şekiller

Üçüncü bölümde ; Farsça kelime ve şekiller

Dördüncü bölümde ; Eski Anadolu Türkçe'si (eski Osmanlıca) konularına yer verilmiştir.

Kitap bibliyografya ile sona erer.

Osmanlı Türkçe'si Kılavuzu Serisi Hayati DEVELİ

Kitap iki ciltten oluşmuştur.Birinci cilt ;
Yayını:3F yayın

Baskı yeri - Tarihi:İstanbul 2006

Kitap Hayati Develi'nin akademik kariyeri hakkında bilgi vererek başlıyor.Daha sonra yazarın yazmış olduğu "önsöz,Osmanlı Türkçe'si Kılavuzu hakkında ve Osmanlı Türkçe"si yazılarına yer verilmiştir.

Yazar önsöz de kitap ile ilgili olarak şu açılımı yapmıştır:"Elinizdeki kitap literatürde ' Osmanlı Türkçe'si' olarak adlandırılan ve bugünkü Türkçe'nin tarihi bir dönemini

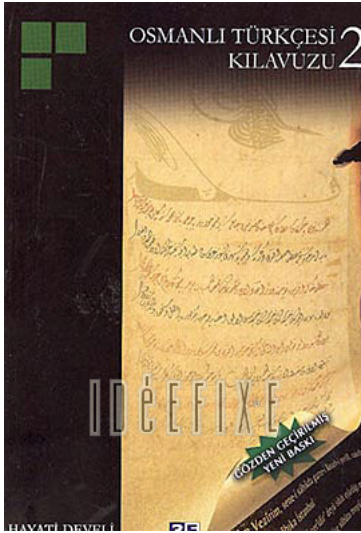
ifade eden bir bilgi alanını zorlaştırmadan öğretmeye yönelik olarak hazırlanmıştır."

Yazar "Osmanlı Türkçe'si Kılavuzu Hakkında " adlı yazısında ise kitap ile ilgili şu açıklamaları eklemiştir:"Osmanlı Türkçe'si Kılavuzu , bir dil bilgisi kitabı değildir; Osmanlı Türkçe'sini edebi,ilmi tarihi ve resmi metinleri yazıdan başlayarak metni anlamaya uzanan süreçte öğrenmek için hazırlanmıştır."

Yazar "Osmanlı Türkçe'si" adlı yazısında ise genel olarak Osmanlı Türkçe'sinin tarihi gelişimi hakkında bilgi vermiştir.

Kitap otuz beş dersten oluşmuştur.

Kitabın metinler bölümünde ise edebi , tarihi metinler , siyasi ve fikri metinlere yer verilmiştir.

2.cilt;

Bu kitap,Osmanlı Türkçe'si kılavuzu 1'in devamı olarak hazırlanmış,Osmanlı Türkçe'si öğretiminde orta seviyeyi hedefleyen bir ders kitabıdır.

Kitapta esas olarak Osmanlı Türkçe'sinde kullanılan Arapça ve Farsça kelimelerin morfolojik yapı özellikleri,sık kullanılan kelime grupları ve bunların Türkçe söz diziminde kullanışları öğretilmektedir. Bu bilgilerin yanı sıra

öğrencinin kelime dağarcığının geliştirilmesi çalışmaları da yer almaktadır.

Kitapta, derslerde okutulacak yardımcı metinler ikinci kısımda verilmiştir. Bunu yanı sıra verilen Latin harfli kısa metinler ise küçük alıştırmalar yapılması, Osmanlı alfabetisiyle yazı çalışmalarının sürdürülmesi amacını taşımaktadır. Ayrıca kitapta yazma metinlerden seçilmiş kısa metin örnekleri de bulunmaktadır. Bundaki amaç ise değişik yazı karakterlerinin öğrenci tarafından tanınmasıdır.

Kitabın içindekiler bölümüne baktığımızda bu kitabında birinci kitap gibi ders ders bölümlere ayrıldığını görüyoruz. Bu kitapta üç ana başlık dikkati çekmektedir;

1)Arapça kelimelerin yapısı

2)Farsça kelimelerin yapısı

3)Osmanlıca Türkçe'si söz dizimi özellikleri

bu üç ana başlık da kendi içlerinde ders ders sınıflandırılarak verilmiştir.

Tanıtmaya çalıştığımız bu ana beş kaynaktan Osmanlıca eğitimi veren ilgili bölümlerdeki her öğrenci ihtiyaçlarına uygun bilgiyi bulamaz. Şöyle ki; Muharrem ERGİN'in "Osmanlıca dersleri" adlı kitabından tarih bölümünde okuyan öğrenciler sorularının cevaplarını bulamayabilir. Buna karşılık Yılmaz KURT'un "Osmanlıca dersleri 1 ve 2" ve Mahmut AK ve Fahamettin BAŞAR'ın "Osmanlı Türkçe 'si" adlı kitapları tarih bölümünde okuyan öğrenciler için idealdir. Ayrıca Hayati DEVELİ'nin "Osmanlıca Türkçe 'si kılavuzu 1 ve 2"adlı kitapları ise metotlu, kolay, açık ve yardımcı ders aracı niteliğinde olup orta seviyeyi hedeflemektedir yani bu kitapları Osmanlıca'sını geliştirmek isteyen biri için öneremeyiz.

Üç seri halinde incelediğimiz Faruk kadri TİMURTAŞ 'ın kitapları ise hem Osmanlıca öğrenmek isteyen hem de Osmanlıcası'nı geliştirmek isteyen öğrencileri için ideal bir seridir çünkü bu serinin üç kitabı sırasıyla başlangıç, orta ve ileri seviyede Osmanlıca bilgilerini sunmaktadır.

